

Problematika hluchoty: aktuální otázky

3. hodina (20. 10.)

ASOCIACE ORGANIZACÍ NESLYŠÍCÍCH, NEDOSLÝCHAVÝCH A JEJICH PŘÁTEL, z. s.

Pavčina Spilková

Historie ASNEP

- vznik v r. 1992
- zastřešující organizace zastupující dílčí organizace pro sluchově postižené s různým zaměřením – zastupuje názory a zájmy členských organizací
- existence zastupující organizace je důležitá kvůli sjednocení požadavků v zájmu všech sluchově postižených a jednotnému vystupování při vyjednávání s jinými institucemi
- poslední 2–3 roky je ASNEP velmi aktivní na Facebooku, přesto je tu stále problém nedostatečné informovanosti především na straně starších lidí, kteří přístup k sociálním sítím, a tudíž k důležitým informacím, nemají
- → zástupci ASNEP se snaží docházet do klubů neslyšících a mluvit tam o své činnosti, zároveň je důležité, aby předsedové jednotlivých organizací předávaly svým členům informace o akcích ASNEP

Prezidenti ASNEP

- Mgr. Ota Panský (1992–1997)
 - žije v Olomouci a ve svém kraji je stále činný v oblasti politiky neslyšících
 - prezident *Českého svazu neslyšících sportovců*
- Mgr. Věra Strnadová (1997–2002)
 - autorka knih popularizujících problémy neslyšících, nedoslýchavých a ohluchlých
 - je velmi aktivní v *Komisi pro skryté titulky* – řeší problémy spojené s procentem uveřejněných titulků na veřejnoprávních i komerčních televizích
- Ing. Zdeněk Kašpar (2002–2013)
 - 1. slyšící prezident ASNEP
 - dodnes pracuje v organizaci AUDIOHELP, ale ze zdravotních důvodů již není tak aktivní
 - samozřejmě se tehdy ozývaly hlasy, že by prezident ASNEP měl být sluchově postižený
- Mgr. Petr Vysuček (2013–2017)
 - byl zvolen i podruhé (jedno funkční období prezidenta trvá 3 roky), ale z postu prezidenta odešel z důvodu vyčerpání v rámci jiných aktivit týkajících se především politické činnosti v královéhradeckém kraji a VOŠ Tlumočnictví ČZJ

- Pavlína Spilková (2017–?)
- Šárka Prokopiusová (prezidentka *Svazu neslyšících a nedoslýchavých osob v ČR*) – několik let působila jako viceprezidentka, zástupkyně Petra Vysučka, i ona ale v r. 2017 z postu odešla
- → ASNEP neměl žádné vedení → v únoru byly vyhlášeny volby prezidenta a v březnu se přihlásila Pavlína Spilková jako jediná kandidátka
- Petr Vysuček nyní působí v organizaci jako viceprezident
- každý z prezidentů má k práci jiný přístup, jiné cíle, hlavní vizí Pavlíny Spilkové je propojit všechny členské organizace, aby už nešlo jen o členství formální, ale aby se i mezi samotnými organizacemi vytvořila aktivní spolupráce na řešení témat týkajících se všech
- neslyšící jsou jazykovou a kulturní menšinou a pokud se i uvnitř této menšiny najdou odlišné názory a neshody, není to dobře, např. to může stěžovat jednání s vládními zástupci, kteří mohou mít pocit, že neslyšící vlastně nevědí, co chtějí
- ASNEP má 16 členských organizací, ale organizací sluchově postižených je v ČR mnohem víc, ne všechny však projevíly zájem o spolupráci, což je škoda
- snaha vytvořit prostředí poskytující organizacím bezpečí a prostor pro různé aktivity a vyjadřování názorů, zároveň snaha překonat generační rozdíly mezi neslyšícími a propojit jejich zájmy

Současný tým

- Pavlína Spilková – prezident, statutární zástupce
- Petr Vysuček – viceprezident
- Denisa Vacková – tajemnice
- Petr Vysuček s Pavlínou Spilkovou v organizaci působí na dobrovolných pozicích, tajemnice pracuje na poloviční úvazek
- podle stanov by ve vedení organizace mělo být celkem pět lidí → prezident, viceprezident a tři členové rady
- členové rady však také nedávno odstoupili a v listopadu se tak bude řešit jejich doplnění
- → kdo se chce stát členem rady, musí být členem některé z organizací spadající pod ASNEP, o jednotlivých kandidátech se hlasuje, tři z nich s nejvyšším počtem hlasů se stávají členy rady
- bylo by dobré, aby v radě byli zástupci různých krajů ČR a ASNEP tak například neztrácel kontakt s děním na Moravě, zároveň nemusí jít jen o neslyšící, ale také o ohluchlé, nedoslýchavé či dokonce slyšící osoby → větší pestrost nabízí širší perspektivu
- revizní komise
 - Jaroslav Paur – vždy aktivně bojoval za práva sluchově postižených, většinou jako zástupce SNN

- Ota Pačesová – zástupkyně *Klubu přátel červenobílé hole* zaměřující se na potřeby hluchoslepých osob
- Jan Borovanský – neslyšící
- → různorodost členů

Cíle

- ASNEP chce zastupovat názory všech členských organizací, měl by však od nich dostávat podněty, stížnosti, náměty k činnosti, aby mohl problémy řešit, musí o nich vědět, je třeba, aby organizace ASNEP aktivně informovaly o svých problémech, spolupracovaly
- v minulosti možná na stížnosti organizací nebylo reagováno, současný přístup je však jiný

Členské organizace

- ASNEP má celkem 16 členských organizací, to je však jen polovina celkového počtu organizací pro sluchově postižené v ČR
- jen některé z organizací jsou však řádnými členy → jen takové, které existují ve formě zapsaného spolku (z. s.) → na řešení jejich problémů může ASNEP na základě legislativy dostávat dotace
X organizace zřízené jako ústav jsou členy přidruženými – jejich problémy může ASNEP řešit také, ovšem bez nároku na dotace
- hlasovací právo mají pouze řádní členové
- proti takto nastaveným současným stanovám existují jisté výhrady, měnit je by však bylo velmi finančně i časově náročné

celkem má ASNEP 9 řádných členů:

- *Trojrozměr*
 - Brněnské centrum českého znakového jazyka (pořádá kurzy ČZJ)
- *Evoluce*
 - Jihočeské centrum českého znakového jazyk
- *3Dimenze*
 - Moravské centrum znakového jazyka
- *CDY*
 - organizace neslyšící mládeže
- *AUUDIOHELP*
 - zaměření na nedoslýchavé osoby, kompenzační pomůcky apod.
- *Informační centrum přátel a rodičů sluchově postižených*
 - osvěta v oblasti potřeb neslyšících dětí
- *Jablíčko dětem*
- *Klub přátel červenobílé hole*
 - specifické potřeby a naplňování práv hluchoslepých osob
- *Svaz neslyšících a nedoslýchavých v ČR*

- pobočky po celé ČR
- aktivizační, sociální služby
- od ledna spravuje *Centrum zprostředkování tlumočnicků pro neslyšící*

celkem má ASNEP 7 přidružených členů:

- *Orbi Pontes*
 - šíření informací o lidech se sluchovým postižením
 - každoročně pořádá Týden komunikace osob se sluchovým postižením
 - ředitel Ladislav Kratochvíl – je ohluchlý, aktivně působí v oblasti osvěty
- *Hradecké centrum pro osoby se sluchovým postižením*
 - spolková činnost v Hradci Králové
- *Centrum služeb pro neslyšící a nedoslýchavé*
 - Ostrava, podobné zaměření
- *Česká unie neslyšících*
- *PEVNOST*
 - České centrum znakového jazyka
 - soustřeďuje se hlavně na Prahu a středočeský kraj
 - pořádá například i vzdělávací aktivity pro tlumočníky
- *Česká komora tlumočnicků znakového jazyka*
- *Plzeňská unie neslyšících*

- → mezi zastoupenými kraji chybí Liberecko, Karlovarsko, Olomoucko, oblast kolem Zlína → situace tam není zmapovaná, ačkoli by ji ASNEP jako zastupující organizace znát měl

Komise

- každá komise sdružuje odborníky v dané oblasti

EKOTN

- = *Expertní komise pro řešení otázek tlumočení pro neslyšící*
- řeší například stížnosti klientů na tlumočení – jde o citlivý problém a EKOTN by měla být neutrální půdou
- zabývá se i legislativou – v tuto chvíli se řeší pojetí tlumočnicka jako profese (není to pracovník v sociálních službách)
- spolupracuje s ČKTZJ a dalšími organizacemi, řídí diskuzi a jedná s vládními institucemi
- v současné době už 4 měsíce nemá komise předsedu, poslední předsedkyně odešla na mateřskou dovolenou, nikdo jiný se pozice ujmout nechce

KST

- = *Komise pro skryté titulky*
- předsedkyně Věra Strnadová
- řeší nedostatky v kvalitě poskytovaných titulků
- zákon stanovuje povinné procento titulků, které musí televize naplňovat, otázkou je, zda svou povinnost skutečně plní a jakým způsobem

EKOV

- = *Expertní komise pro otázky vzdělávání*
- předsedkyně Anna Hronová Cíhová
- kontroluje dodržování právních předpisů ve vzdělávacích zařízeních
- upozorňuje na situace diskriminace

LK

- = *Legislativní komise*
- předsedkyně Jana Havlová – asi jediná neslyšící, která vystudovala práva
- propojuje všechny ostatní komise, legislativa je zásadní ve všech oblastech
- má přehled o všech legislativních dokumentech

EKSP

- = *Expertní komise pro sociální práce*
- předsedkyně Martina Macurová
- zabývá se tíživou sociální situací lidí s vadou sluchu

- všechny komise i členské organizace jsou otevřené zájemcům o spolupráci, dobrovolnictví, není problém se s nimi spojit

Zákon o komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých osob

- schválen poslaneckou sněmovnou 21. 5. 1998
- tehdy byli všichni nadšení, dnes už je situace jiná → stále přetrvávají problémy v komunikaci, chybí odborníci, nejsou peníze na poskytnutí tlumočení...
- není jasně stanovené, na které ministerstvo se zákon vztahuje, které se jím má zabývat
- → v tuto chvíli, až po 19 letech, se o tom jedná
- středisko *Teiresias* Masarykovy univerzity realizovalo překlad zákona (www2.teiresias.muni.cz/hybridbook/book/zakon-155)

- formát hybridní knihy třetí generace → obsahuje text v psaném (českém) jazyce + text/video v (českém) znakovém jazyce + zvukový záznam mluveného (českého) jazyka.
- vedle toho vznikl také samotný záznam jen ve znakovém jazyce, který najdete na odkazu na YouTube https://youtu.be/Zxi_wwKTHhI.

Mezinárodní den neslyšících

- ASNEP pořádá různé společensky kulturní akce
- MDN je svátek stanovený *Světovou federací neslyšících*
- oslavy probíhají celý týden, ale vrcholí vždy předposlední sobotu v září → MDN
- poslední roky se stalo, že jiné organizace své akce naplánovaly ve stejný čas, jako byla oslava MDN → je to škoda, MDN by měl být tou hlavní oslavou
- akce se koná pravidelně každý rok vždy předposlední zářijovou sobotu, představa je taková, že by si na ní udělali čas skutečně všichni neslyšící a sešly by se ke společné oslavě
- dříve byl MDN hodně zaměřen na osvětu, té se však ASNEP věnuje celý rok, MDN by se měl být především o oslavě
- akce by mohla být tlumočená a přístupná tak slyšícím lidem, kteří by mohli poznat, jak neslyšící svůj svátek slaví
- někteří neslyšící si stěžují, že se MDN vždy koná v Praze – třeba se povede zorganizovat putovní akci či střídat místa konání
- příští MDN se bude konat 22. 9. 2018, místo ještě není určeno

Časopis GONG

- v r. 2016 se z finančních důvodů přestal vydávat
- dlouho se vydával jako měsíčník, později dvouměsíčník a čtvrtletník
- vždy přinášel mnoho informací o různých skupinách sluchově postižených osob
- od ledna bude snaha vydávat alespoň newsletter GONG, třeba se podaří časopis postupně obnovit
- pokud nebudou organizace aktivně přispívat informací o svých akcích, nemohl by fungovat ani newsletter, ale k tomu snad nedojde
- mnoho čísel z posledních dvou let je v ASNEP k dispozici, je možné si je i odnést domů, starší čísla jsou zde alespoň k nahlédnutí

Zprávy v českém znakovém jazyce

- pořad realizovaný ve spolupráci s ASNEP → podílí se na připomínkování, výsledném formátu, na konkurzech (třeba TKN už je pod správou České televize)

Otázka: Včera se na České televizi vysílala volební debata – do její podoby zasahovat nemůžete, aby byla například tlumočená do ČZJ?

→ Nemůžeme, jde o pořad ČT, se kterým ASNEP nemá nic společného. Ale je to škoda. Proto pokud máte nějaké připomínky ohledně pořadů na ČT (TKN, Sama doma, politické debaty apod.), můžete nám dát vědět a mi upozorníme ČT, nicméně velký vliv na to nemáme.

- zprávy se vysílají každý den na ČT2 v 19:50, mají 10 minut
- podařilo se prosadit, aby již zprávy nebyly tako často rušeny kvůli výjimečným událostem
- díky komentáři jsou přístupné i pro slyšící
- neslyšící díky nim zprávě porozumí a poté třeba může sledovat běžné zpravodajství s titulky, kterému už více rozumí
- bude se žádat o zavedení pozice koordinátora pro média v ČT – bude upozorňovat na problémy s titulky pro neslyšící, s tlumočnický – uvidíme, jaký bude přístup ČT
- měla by být možnost pustit si skryté titulky i ve Zprávách v ČZJ – pro nedoslýchavé, ohluchlé diváky

Pavčina Spilková

- pracuje ve Zprávách v ČZJ na pozici editora ve zpravodajství
- moderátorka Markéta Spilková je její sestra, dříve také působila jako editorka
- na částečný úvazek pracuje v SNN, pořádá letní a příměstské tábory, má v plánu organizovat kroužky pro neslyšící děti
- ASNEP – prezidentka
- neslyšící od narození, sestra také, i rodiče → byli velmi aktivní v komunitě neslyšících, otec působil jako vedoucí Pantomimy, maminka byla předsedkyní spolku neslyšících

Otázka: Na dětských táborech, které organizujete, jsou jen neslyšící děti a vedoucí?

→ Letní tábor pro neslyšící děti jsem letos realizovala poprvé. Dříve je vedl pan Zemánek, ale kvůli zdravotním problémům v tom nemohl pokračovat. Já tábory znala, posílala jsem tam svoje děti. Měla jsem pocit, že jde o důležité akce, a proto jsem je převzala. Primárně jsou tábory určené neslyšícím dětem, ale mohou s nimi jet i slyšící sourozenci, ideálně pokud ovládají znakový jazyk. Tento rok na tábor jelo 36 dětí, z toho 8 slyšících. Byli tam 4 neslyšící vedoucí, 1 nedoslýchavý a slyšící logopedka se slyšící zdravotnicí.

Otázka: Proč se tábore účastnila i logopedka?

→ Dostáváme peníze od magistrátu a ten má pravidlo, že pokud je aktivita určena dětem se sluchovým postižením, musí být spojena s logopedickou péčí. Proto jsme logopedku na táboře měli, nicméně i ona užívala znakový jazyk. Spolu se slyšící zdravotníci se pak nejvíc věnovaly dvěma dětem s kochleárním implantátem, které mluvený jazyk potřebovaly nejvíc.

Otázka: Víím, že se věnujete pantomimě. V sobotu se budou konat Mluvící ruce, máte v plánu se do nich osobně umělecky zapojit?

→ Pantomimě jsem se věnovala od malička, účastnila jsem se pantomimických táborů apod. I teď mě baví a ráda chodím na představení, ale už nemám čas na to aktivně se jí věnovat. *Mluvící ruce* jsou akcí pořádanou výhradně *Českou unií neslyšících*, ASNEP se na organizaci příliš nepodílí.

Otázka: V listopadu se ale bude konat konference na téma Lidská práva osob se sluchovým postižením a rovnoprávnost, je to tak?

→ Ano, konference se bude konat 30. 11 od tří hodin v prostorách Znakovárny. Program ještě není jasně dán, momentálně jednáme s možnými účastníky. Osloveni jsou různí odborníci na danou problematiku. Kdo by se chtěl zapojit do příprav nebo vystoupit se svým názorem, určitě se na nás může obrátit.

Otázka: Co považujete v rámci svého působení v ASNEP momentálně za nejdůležitější? Čemu byste se chtěla věnovat nejvíce, co byste chtěla vyřešit?

→ Všechny moje plány jsou momentálně ve fázi příprav. Jednáme s Arkadym Belozovskym – je z Ukrajiny, ale momentálně žije v Americe, má tak přehled o situaci tam i ve východní a střední Evropě. První víkend v květnu přijede do ČR, budeme se s ním bavit o spolupráci tlumočnicků, především neslyšících, s neslyšící komunitou. V září se do ČR na dva týdny vrátí a je naplánováno sedm vystoupení v největších českých městech se silnou neslyšící komunitou. Cílem přednášek bude povzbudit neslyšící, aby své problémy řešili. Problémy, se kterými se budeme během přednášek setkávat, budeme mapovat. V roce 2019 a 2020 se pak budeme snažit získat statistiky počtu neslyšících, tlumočnicků ČZJ apod. Pro jednání s ministerstvy jsou přesná čísla zásadní. Arkadiho pohled na věc a podpora by nám mohly pomoci.

Otázka: EKOTN v tuto chvíli nemá předsedu. Nemělo by být ve stanovách ošetřené, aby k takové situaci nedocházelo?

→ Ve stanovách to ošetřené je, ale bohužel se nenašel žádný kandidát, nikdo to dělat nechce. Snažím se tlumočnický přesvědčovat, ale zatím se nikdo nepřihlásil.

A co kdyby došlo v oblasti tlumočení k nějaké vážné situaci?

→ Případné problémy teď řeším já, ale je to práce navíc. Pomáhá mi ČKTZJ, ale ta by měla řešit jen své záležitosti, ne problémy ASNEP, nemůže to tak fungovat dlouhodobě.

Otázka: Neuvažujete o tom, vydávat GONG alespoň elektronicky, aby byl volně dostupný na internetu?

→ Rádi bychom GONG obnovili. Hodně starých čísel máme fyzicky k dispozici (vždy tři výtisky), budeme uvažovat o jejich digitalizaci, ale nevím, nerada bych o ta vytištěná čísla přišla. Momentálně nejsou čísla roztríděná, až se to udělá, můžeme přemýšlet o zveřejnění.

Otázka: Co když financí na vydávání GONGu nebude dost? Nebyla by vhodná alespoň ta elektronická verze?

→ Je pravda, že elektronická verze by nás stála méně, ale nevím, jestli by GONG mezi ostatními elektronickými materiály nezanikl. Zkusíme prozatím elektronicky vydávat alespoň newsletter. Zároveň bychom ale rádi udělali vždy alespoň 200 výtisků pro naše členskou organizaci.